

Ljubljansko barje, prelep košček Slovenije

Pred nekaj dnevi so v Bistri pri Vrhniki proslavili dan, ko so v Unescovi svetovni dediščini prazgodovinskih kolišč okoli Alp našeli deset let, odkar so v to dediščino sprejeli tudi naša kolišča. Z Ljubljanskega barja. Pravijo, da je bilo pred 5000 leti na Barju kar 43 kolišč in da je med takratnimi prebivalci in ostalim svetom potekala kar živahna blagovna izmenjava, saj so, samo za primer, na daljnem severu, v Skandinaviji, našli posodo, ki je bila tipična za naše kraje. Sicer pa so v alpskem prostoru odkrili več kot tisoč kolišč.

Kar koli si mislimo o nekdanjih prebivalcih, je znano eno. Da so bili zelo spretni, saj so arheologi odkrili ne samo kole, na katerih so bile potem hiše, ampak tudi kole kot del pristanišč, mostov, palisad, ribjih pasti, našli pa so tudi vrata, skodle, ki so pokrivale strehe, deske in pragove. Pa še nekaj za začetek. Poleg bivanjskih elementov so našli tudi ogrlice jantarjevih jagod, kar pomeni, da so bile tudi pred toliko tisoč leti ženske rade lepe.

43 koliščarskih naselij

V Sloveniji je skupaj znanih 43 koliščarskih naselij, zdaj so vsa v barjanskih tleh, nekoč pa so bila na jezerskem obrežju. Tako kot se je jezero krčilo, tako so se takratni prebivalci odseljevali bolj na kopno, kjer pa ni bilo tako varno, saj niso mogli živeti v blatu. Dokler niso izginili, nihče ne ve, ne kdaj ne kam.

Znano je le to, da so bila koliščarska naselja na Ljubljanskem barju poseljena kar tri tisočletja. Koče so stale druga ob drugi, vendar so bile med seboj ločene.

Glavni gradbeni material sta bila hrast in jesen. Dve najboljše ohranjeni kolišči na lgu sta tudi vpisani v svetovno dediščino.

S starostjo 5150 let je kolo, dokazano, najstarejše leseno kolo na svetu.

V Sloveniji je skupaj znanih 43 koliščarskih naselij.

Pred dnevi je zaživelo gradbišče na Igu, in če bo šlo vse po sreči, bodo konec pomladi na Igu, kjer je že zdaj pravi koliščarski center, za javnost odprli kolišče Na-kolih. Na Igu bi ga zgradili že prej, saj zanimanje za Ljubljansko barje iz leta v leto raste. Svoje so prinesle ceste in razmah kolesarjenja, zaradi katerega kolesarji prekrizarijo vse barjanske ceste. Veliko je k znanju o koliščarjih pred mnogimi leti prinesla knjiga Janeza Jalna Bobri. Takrat še niso toliko vedeli o koliščarjih, toda danes vemo, da je pisatelj Janez Jalen kar zadel resnico s svojim romanom, ki ga je z ljubeznijo med Ostrorogim jelenom in Jezerno rožo še odel v lepa romantična čustva. Občina Ig se je kar nekaj časa trudila, da bi dobila izvajalca del, no, zdaj je to zaupala podjetju HIS gradbeništvo in inženiring, ki naj bi dela končalo do konca marca prihodnje leto. Vrednost pogodbe je 766.000 evrov z davkom vred. Župan Iga Janez Cimperman pričakuje, da bo lahko vseh pet lesenih hiš, skupaj bo kolišče merilo 4200 kvadratnih metrov, prve radovedneže sprejelo konec maja ali junija.

Tako se tistim obiskovalcem Ljubljanskega barja, ki bi radi o nekdanjih koliščarjih izvedeli kaj več predvsem pa bi radi tudi kaj videli, ne bo dogajalo to, da bi jih strokovnjak peljali po poljskih poteh ... In ...

Pradavnino bodo lahko tudi okusili

Nedavno je skupina novinarjev obiskala Ig in se z avtobusom odpeljala na ogled kolišča. Vsaj tako so jim rekli. Pa so prišli na travnik, obdan z jarki, polnimi

vode, in mladi vodnik je rekel, »Tu, vidite, tu je kolišče, samo da ga zdaj ne morete videti, ker je kakšen meter do dva pod zemljo. Toda to kolišče je bilo zelo mogočno ...« Zdaj bodo lahko v živo videli, kakšna so bila ta pradavna naselja. Pa ne samo to. Pradavnino bodo lahko tudi okusili. Resnično.

Nedolgo tega sta Mateja Bajt iz gostilne Bistra v Bistri, to je nasproti Tehničnega muzeja Slovenije – mimo grede naj povemo, da je v tistem muzeju tudi nekaj avtomobilov, predvsem Cadillacov, v katerih se je nekoč vozil jugoslovanski predsednik Josip Broz–Tito in ki ga Srbi, ti se za Tita niso nikoli kaj prida zmenili, saj je bil Hrvat, njegova mama pa Slovenka, zmenijo pa se za avto, hočejo nazaj, mi pa jim ga ne damo –, pa Jure Fras iz gostilne Jezero predstavila kar 5000 let stare

recepte jedi. Torej, toliko stare, kot so stara kolišča na Barju.

Pa pogledjmo malo bližje. Pred časom je mojster Franc Jezeršek predstavil, kaj so jedli stari Rimljani, torej, predstavil je 2000 let stare recepte. Zvit kot je, je ob rimljanskih jedeh skuhal tudi sodobna jedila, kajti pokazalo se je, da so bila rimljanska skoraj brez okusa in jih nihče ni hotel jesti. Samo pokušali smo jih. Takrat še niso poznali koruze, krompir so iz Peruja pripeljali šele okoli leta 1500. Znano je, da je v 27. letu vladanja cesarica Marija Terezija 16. maja 1767 leta izdala uredbo o sajenju in pridelovanju krompirja. Pa ne zato, ker naj bi s tem (čeprav jo je) preprečila hudo lakoto, ampak je preprečila, da bi kuhali žganje iz dragocenega žita. Tudi William Shakespeare je leta 1600 v komediji »Vesele žene Windsorske« zapisal, »Naj z neba dežuje krompir.« Tudi fižol so pripeljali iz Južne Amerike, zgodaj pa so poznali repo, ki so jo prinesli iz Srednje Evrope.

In zakaj so bile njihove jedi brez okusa?

Zato, ker so to bili vojaki, ki niso poznali zelišč in narave, koliščarji pa so jo, in to do zadnje bilke. Torej, pred dvema tednoma sta vse, razen delavcev iz Krajinskega parka Ljubljansko barje, ki so pri tem pomagali, presenčila lastnica gostilne Bistra iz Bistre pri Vrhniki Mateja Bajt in gostilničar Jure Fras iz gostilne Jezero pri Podpeči in pripravila jedilnik, kakršnega so jedli

Glavni gradbeni material sta bila hrast in jesen, ki so ju obdelovali s precej preprostim orodjem.